

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de 'Leeswijzer profielen Natura 2000 versie 2026', waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

A199 Zeekoet (*Uria aalge*)

A. Algemeen

1. Kenschets

1.1 Beschrijving

De zeekoet (lengte 38-41 cm) is een vogel uit de familie van de alken. De soort lijkt door zijn verenkleed sterk op een alk (donkere rug en witte buik), maar hij onderscheidt zich door donkere lijnen op de flanken en een puntigere en slankere snavel. De in Nederland voorkomende zeekoeten zijn verdeeld over twee ondersoorten en twee flyway-populaties. De ondersoort *aalge* broedt op IJsland, de Faeröer, Schotland, de Oostzee en Noorwegen (Oost-Atlantische flyway-populatie) en de ondersoort *albionis* in Engeland, Ierland, Helgoland, Bretagne en (zeldzaam) het Iberisch Schiereiland (flyway-populatie 'Ierland, zuidelijk Groot-Brittannië, Frankrijk, Iberië en Helgoland'). Nederland maakt geen deel uit van het broedgebied. Zeekoeten die de Nederlandse wateren aandoen komen vooral uit Schotland en Engeland, al zijn er ook enkele ringmeldingen uit Noorwegen. Na het broedseizoen zwemmen zeekoetmannetjes met hun jongen vanuit de kolonies naar zee, waaronder het Nederlands Continentaal Plat (NCP) om te foerageren. De jongen kunnen dan nog niet vliegen en de volwassenen maken van deze tijd gebruik om te ruien.

Bron: *Saxifraga* – Rik Kruit

1.2 Relatief belang binnen Europa

De Oost-Atlantische flyway-populatie¹ wordt geschat op 4.600.000-5.700.000 vogels, waarvan in Nederland 4-11% verbleef tijdens de trektijd en winter in de periode 2015/16-2020/21.

1.3 Aandeel van populatie in Vogelrichtlijngebieden

Het gemiddeld seizoensgemiddelde² van de zeekoet betrof 159.000 vogels in de periode 2015/16-2020/21, waarvan zich ca. 8% binnen Vogelrichtlijngebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort bevond. Zie paragraaf 4 voor meer informatie over het huidige voorkomen. Zie [de soortpagina op natura2000.nl](https://soortpagina.op.natura2000.nl) voor een overzicht van de gebieden met een instandhoudingsdoel voor de soort.

¹ Wanneer meerdere flyway-populaties voorkomen, waarbij een bepaalde populatie (getalsmatig) duidelijk overheerst, wordt de 1%-norm van die dominante populatie gebruikt (Vogel *et al.* 2024). In dit geval de Oost-Atlantische flyway-populatie.

² De som van maandelijks schattingen (tellingen en modelvoorspellingen voor juli-juni), gedeeld door 12. Seizoensgemiddelde is een maat voor de aanwezigheid van een soort in het gehele niet-broedseizoen waar afzonderlijke maandaantallen sterk van elkaar kunnen wisselen. Ze geven een betrouwbaarder beeld dan seizoensmaxima, waar toeval een grotere rol speelt.

B. Bescherming

2. Status

Zeekoet *Uria aalge* (A199), ondersoorten *aalge* en *albionis*. Niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn (inwerkingtreding 1981). Voor Vogelrichtlijngebieden in Nederland relevant als niet-broedvogel.

3. Ecologie

3.1 Algemene beschrijving leefgebied

Zeekoeten zijn strikte zeevogels die zoet water, intergetijdengebieden en land mijden. Alleen tijdens de broedtijd is de zeekoet aan land te vinden. Hiervoor worden rond de Noordzee uitsluitend steile rotskusten en -eilanden benut, vrij van predatoren, waar ze op kleine richeltjes broeden. Op de Noordzee komen zeekoeten overal voor dus de soort stelt verder weinig restricties aan zijn mariene leefgebied.

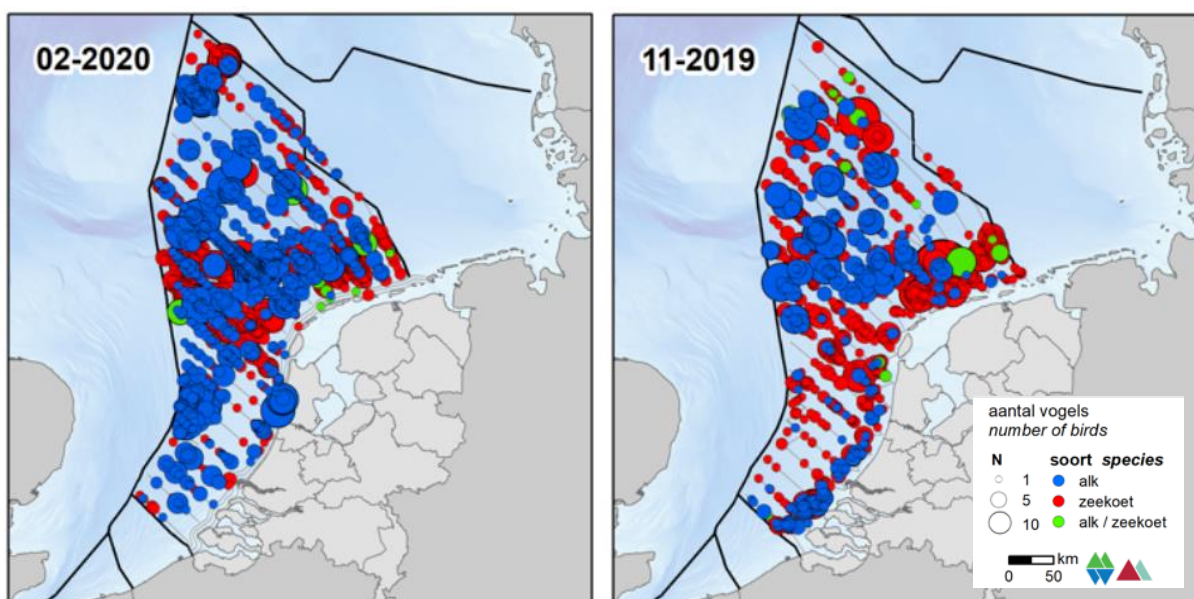
3.2 Voedsel

Zeekoeten jagen onder water naar voedsel, tijdens het duiken gebruiken ze hun vleugels voor de voorstuwing. Zeekoeten eten vooral rondvis, maar ook incidenteel platvis, inktvis, borstelwormen en kleine kreeftachtigen. In het broedseizoen zijn zeekoeten voedselspecialisten en voeren ze hun jongen in de kolonies vooral kleine haringachtigen en zandspieringen. Buiten het broedseizoen wordt het palet aan proisoorten veel breder en zijn zeekoeten in feite generalisten. Dieetonderzoek toont aan dat het winterdieet van zeekoeten in de zuidelijke Noordzee bestaat uit minstens 25 verschillende vissoorten (Ouwehand *et al.* 2004).

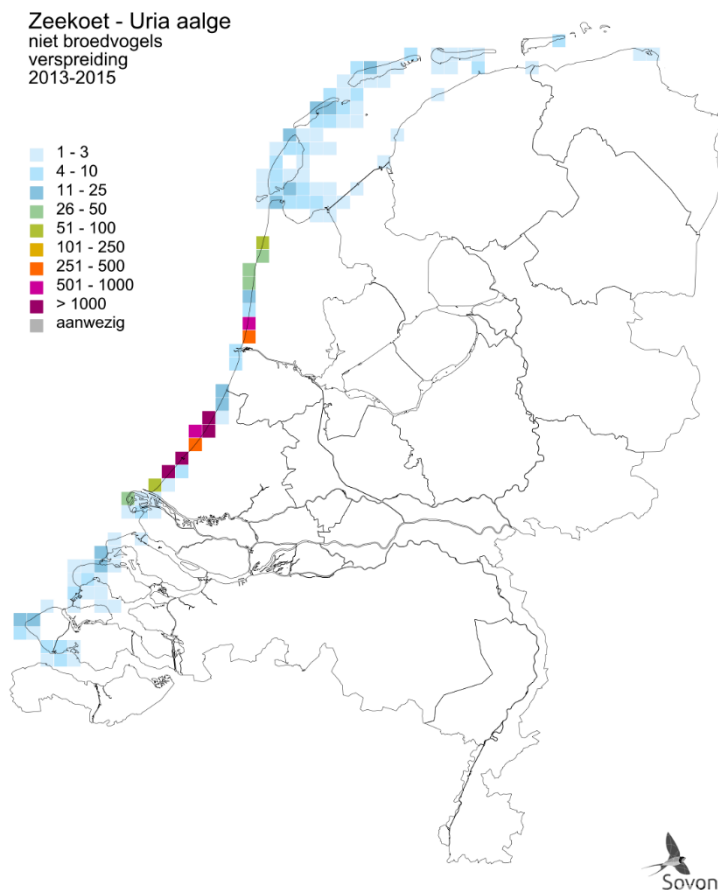
C. Voorkomen, Staat van Instandhouding, drukfactoren en maatregelen

4. Huidig voorkomen

De Nederlandse doortrekpopulatie van de zeekoet omvatte maximaal 170.000-570.000 vogels in de periode 2015/16-2020/21. Deze zeekoet is bijna het gehele jaar door op grote delen van de Noordzee te vinden, en behoort hier tot de algemeenste soorten. De dichtheden langs de Nederlandse kust zijn lager. Vooral in augustus concentreren zeekoeten met nog niet vliegvlugge jongen zich in het noordelijk deel van de Nederlandse Noordzee (Friese Front, de Oestergronden en Waddenkust; Hornman *et al.* 2024). Daar zijn jaarrond ook de grootste concentraties te vinden. In het najaar en gedurende de winter nemen de aantallen geleidelijk toe om te pieken in februari. Vooral in november duikt de soort ook op in de kustwateren. Voor meer verspreidingsinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

Verspreiding van de zeekoet (rode stippen) als niet-broedvogel op grond van vliegtuigtellingen in het kader van Monitoring Waterstaatkundige Toestand des Lands (MWTl) in representatieve periodes in najaar 2019 en winter 2020 (overgenomen uit: Fijn *et al.* 2020). Weergegeven zijn stippen met variabele grootte in klassen van 1, 5 of 10 exemplaren.

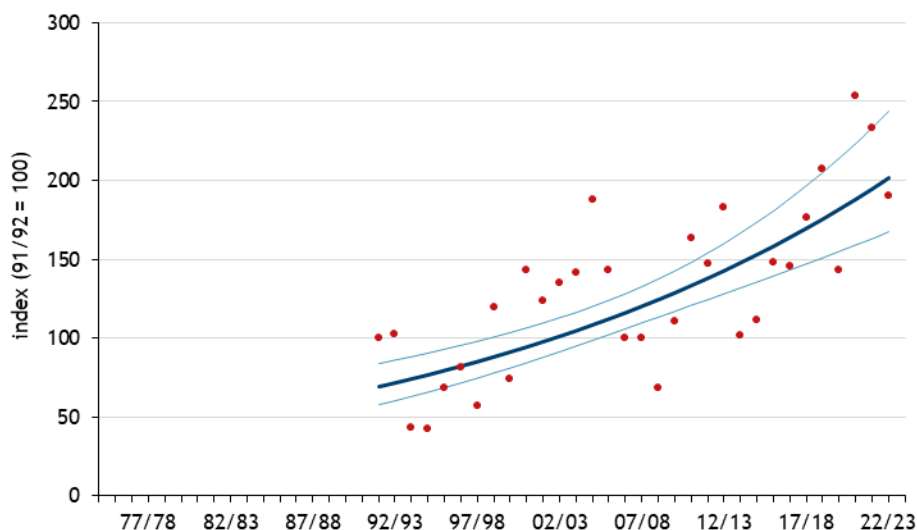
Verspreiding van de zeekoet als niet-broedvogel in de periode 2013-2015. Per atlasblok van 5x5 km is er een schatting van het aantal individuen gegeven. Deze kaart is gebaseerd op de Vogelatlas van Nederland (Sovon 2018).

5. Beoordeling landelijke Staat van Instandhouding

5.1 Trends en ontwikkelingen

De landelijke trend van de alk/zeekoet als niet-broedvogel laat zowel op de lange termijn (1991/92-2022/23) als de korte termijn (2011/12-2022/23) een matige toename zien.

De trendontwikkeling van de zeekoet is niet eenvoudig te bepalen, omdat de soort vooral op open zee en in de regel gemengd met de alk voorkomt (Fijn *et al.* 2020, Hornman *et al.* 2022). Daarom wordt voornamelijk een trend over beide soorten gezamenlijk bepaald. De zeekoet is in de meerderheid en ook langduriger in grotere aantallen aanwezig. In het begin van de metingen in 1991 zijn alk en zeekoet sterk toegenomen, waarbij er mogelijk wel sprake kan zijn van aantalsschommelingen tussen de jaren. De toename in onzefaro wateren hangt waarschijnlijk samen met de toename in een deel van de Britse kolonies (Harris *et al.* 2024) van waaruit het gros van de op het NCP verblijvende vogels vandaan komt. Voor meer trendinformatie wordt verwezen naar de [soortpagina van Sovon](#).

De aantalsontwikkeling van de zeekoet als niet-broedvogel. Weergegeven is een index (rode punten), de trendlijn (donkergekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijnen). Deze grafiek is gebaseerd op systematische vliegtuigtellingen op de Noordzee (seizoen juli t/m juni).

5.2 Beoordelingsaspecten Staat van Instandhouding 2022³

i. Verspreidingsgebied: gunstig

Het verspreidingsgebied van de zeekoet in Nederland (het Noordzeegebied) is op de lange termijn niet kleiner geworden waarmee dit aspect als 'gunstig' is beoordeeld.

ii. Populatie: gunstig

Het aspect populatie is gunstig beoordeeld op basis van de gecombineerde lange termijntrend (1991/92-2019/20) van alk/zeekoet (beide soorten zijn bij tellingen per vliegtuig lastig uit elkaar te houden, maar zeekoet is de talrijkste van de twee), die een matige toename laat zien. De populatieomvang in de periode 2014/15-2019/20 bevond zich ook boven het gunstige niveau voor de populatie.

iii. Leefgebied: gunstig

Het leefgebied is in staat om een populatie op een gunstig niveau in stand te houden en er zijn geen indicaties dat de kwaliteit onder druk staat.

iv. Toekomstperspectief: gunstig

De matig toenemende trend op de korte termijn (2008/09-2019/20) in combinatie met de afwezigheid van belangrijke knelpunten leiden ertoe dat het toekomstperspectief als 'gunstig' is beoordeeld.

³ Voor een uitgebreide toelichting van de beoordeling van de Staat van Instandhouding in 2022 wordt verwezen naar de bouwsteen (Sovon 2024) en Vogel *et al.* (2021).

5.3 Landelijke Staat van Instandhouding

De Staat van Instandhouding (SvI) van de zeekoet als niet-broedvogel is in 2022 als gunstig beoordeeld (Sovon 2024). Een eerdere beoordeling van de SvI heeft in 2013 plaatsgevonden (Vogel *et al.* 2013)⁴.

Aspect	2013	2022
Verspreidingsgebied	onbekend	gunstig
Populatie	onbekend	gunstig
Leefgebied	gunstig	gunstig
Toekomstperspectief	onbekend	gunstig
Beoordeling SvI	onbekend	gunstig

5.4 Landelijke instandhoudingsdoelstelling

Behoud van de omvang en van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor het behoud van een populatie van ten minste 88.000 vogels (seizoensgemiddelde) (ministerie van LNVN 2026).

6. Drukfactoren

- *Klimaat*: door langdurig stormachtig weer, zoals tijdens intense winterstormen, kunnen zeekoeten verminderd foerageren waardoor de conditie verslechterd. Dit kan resulteren in grootschalige sterfte, zogeheten wrecks. Klimaatverandering verhoogt de frequentie van deze extreme weersomstandigheden (Harris *et al.* 2024, Field *et al.* 2012).
- *Verontreiniging*: zeekoeten zijn gevoelig voor lozingen van drijvende olie, vet, of chemicaliën, omdat ze een groot deel van hun tijd op of in het water doorbrengen. Dergelijke vervuiling tast het verenkleed aan, zorgt ervoor dat de vogels hun isolatie verliezen en sterven aan onderkoeling. In het geval van zware besmeuring kunnen vogels sterven, doordat ze immobiel worden of stikken. Vooral gebieden met grote concentraties - het Friese Front in de herfst en de Bruine Bank in de winter - zijn gevoelig voor dit soort lozingen. Dit is vooral in de zomer een potentieel probleem, omdat zeekoeten niet kunnen vliegen vanwege de rui en jongen überhaupt nog niet vliegen, en op die manier meer kans hebben om met de verontreiniging in contact te komen. Verder kan olievervuiling indirect op de vogels inwerken doordat hun prooidieren olie opnemen. Doordat vervuiling van stookolie in onze kustwateren is teruggedrongen, heeft dit geleid tot teruglopende bevuiling van zeevogels (Camphuysen 2010). Zoals voor alle zeevogels is vervuiling van het zeewater met giftige stoffen die zich in de voedselketen ophopen een bedreiging. Effecten van sterfte door bijvoorbeeld olieverontreiniging op populatieniveau zijn moeilijk aantoonbaar: de aantallen zeekoeten zijn rond de Noordzee sterk gegroeid, ondanks olievervuiling.
- *Ziekten*: zeekoeten zijn kwetsbaar voor aviaire influenza. In de zomer van 2023 werden meerdere kolonies in Groot-Brittannië getroffen door aviaire influenza, met verhoogde sterfte tot gevolg (RSPB 2025).
- *Verstoring door scheepvaart*: zeekoeten worden verstoord door de aanwezigheid van schepen, ze vluchten of wijken uit voor naderende scheepvaart. Gebieden met veel scheepvaart zoals drukke scheepvaartroutes zijn daardoor vermoedelijk minder aantrekkelijk voor zeekoeten. In hoeverre de aantallen zeekoeten op het NCP worden gelimiteerd door scheepvaartroutes is echter niet bekend.
- *Verstoring door opgaande bouwsels*: windparken op zee vormen een potentiële bedreiging voor de soort. Er is behoefte aan meer kennis over in hoeverre de aantallen zeekoeten op het NCP worden gelimiteerd door competitie om ruimte met windparken (en scheepvaartroutes).
- *Visserij*: zeekoeten kunnen worden bijgevangen in stand want. Op welke schaal deze sterfte optreedt is onbekend. Daarnaast is overbevissing van prooi-soorten van zeevogels door visserij (voedselconcurrentie) een mogelijke bedreiging, en kan visserij verstoring veroorzaken.

⁴Nieuwere beoordelingen van de Staat van Instandhouding zijn niet altijd één op één te vergelijken met eerdere beoordelingen door verschillen in de systematiek (ministerie van LNVN 2006, Foppen *et al.* 2016, Vogel *et al.* 2021).

Invloeden van buiten Nederland

De toename in onze wateren weerspiegelt zeer waarschijnlijk de toename in de Britse kolonies, van waaruit het gros van de op het NCP verblijvende vogels afkomstig zijn. De lange termijntrend voor heel Groot-Brittannië laat tussen 1986 en 2023 een toename van 23% zien, al zijn er tussen gebieden wel verschillen. Zo neemt het aantal broedparen in Schotland zowel op de lange als korte termijn af (Harris *et al.* 2024). De broedverspreiding in Europa is iets afgenomen, met name op het Iberisch Schiereiland is de situatie sterk verslechterd (Keller *et al.* 2020). Dit wordt op het conto geschreven van een te hoge sterfte bij adulten die in netten van vissers belanden.

7. Maatregelen voor beheer, herstel en uitbreiding

Hieronder worden aanbevolen maatregelen genoemd ten behoeve van de soort.

- Verduurzaming van de visserij zal het voedselaanbod voor de zeekoet ten goede komen. Met het sluiten van de staand wantvisserij in bepaalde delen van het jaar kan bijvangst van zeekoeten worden teruggebracht.
- Het verder terugdringen van vervuiling van olie in onze kustwateren draagt bij aan een teruglopende bevuiling van zeevogels zoals de zeekoet.
- Er is behoefte aan meer kennis over in hoeverre de aantallen zeekoeten op het NCP worden gelimiteerd door competitie om ruimte met windparken en scheepvaartroutes. Uit voorzorg wordt er geadviseerd om in en nabij gebieden met concentraties van zeekoeten het plaatsen van windturbines op zee zo veel mogelijk te vermijden.

Onderscheid in maatregelen gericht op regulier beheer (instandhouding), preventie of herstel (aanvullende maatregelen om verslechtering te voorkomen of terug te draaien) en/of uitbreiding van leefgebied. Zie de tekst hierboven voor de volledige beschrijving van de maatregelen.

Maatregel	Regulier beheer	Preventie of herstel	Uitbreiding
Verduurzaming visserij		x	
Gedeeltelijke sluiting staand wantvisserij		x	
Verder terugdringen vervuiling olie		x	
Afgewogen plaatsing windturbines op zee		x	

8. Bronnen

- Camphuysen C.J. 2010. Declines in oil-rates of stranded birds in the North Sea highlight spatial patterns in reductions of chronic oil pollution. *Marine Pollution Bulletin* 60: 1299-1306.
- Field C.B., Barros V., Stocker T.F. & Dahe Q. (eds.) 2012. Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation: Special Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge University Press, Cambridge.
- Fijn R.C., van Bemmelen R.S.A., Arts F.A., de Jong J.W., Beuker D., Bravo Rebolledo E.L., Engels B.W.R., Hoekstein M., Jonkvorst R.-J., Lilipaly S., Sluijter M., van Straalen K.D. & Wolf P.A. 2020. Verspreiding, abundantie en trends van zeevogels en zeezoogdieren op het Nederlands Continentaal Plat in 2019-2020. RWS-Centrale Informatievoorziening BM 20.22. Bureau Waardenburg Rapportnr. 20-324. Bureau Waardenburg & Deltamilieu Projecten, Culemborg.
- Fijn R.C., van Bemmelen R.S.A., de Jong J.W., Arts F.A., Beuker D., Bravo Rebolledo E.L., Engels B.W.R., Hoekstein M.S.J., van der Horst Y., Leemans J., Lilipaly S., Sluijter M., van Straalen K.D. & Wolf P.A. 2022. Verspreiding, abundantie en trends van zeevogels en zeezoogdieren op het Nederlands Continentaal Plat in 2020-2021. RWS-Centrale Informatievoorziening BM 22.01. Bureau Waardenburg Rapportnr. 20-324. Bureau Waardenburg & Deltamilieu Projecten, Culemborg.
- Harris S.J., Baker H., Balmer D.E., Bolton M., Burton N.H.K., Caulfield E., Clarke J.A.E., Dunn T.E., Evans T.J., Hereward H.R.F., Humphreys E.M., Money S. & O'Hanlon N.J. 2024. Seabird Population Trends and Causes of Change: 1986–2023, the annual report of the Seabird Monitoring Programme. BTO Research Report 771. British Trust for Ornithology, Thetford.
- Hornman M., Kavelaars M., Koffijberg K., van Winden E., van Els P., de Jong A., Kleefstra R., Schoppers J., Slaterus R., van Turnhout C. & Soldaat L. 2022. Watervogels in Nederland in 2019/20. Sovon-rapport 2022/06, RWS-rapport BM 22.03. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Hornman M., Koffijberg K., van Oostveen C., van Winden E., Louwe Kooijmans J., Kleefstra R., Vergeer J.W. & Soldaat L. 2024. Watervogels in Nederland in 2021/2022. Sovon rapport 2024/22, RWS-rapport BM 24.04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Keller V., Herrando S., Voříšek P., Franch M., Kipson M., Milanese P., Martí D., Anton M., Klvaňová A., Kalyakin M. V., Bauer H.-G. & Foppen R. P. B. 2020. European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.
- van Kleunen A., van Roomen M., van Winden E., Hornman M., Boele A., Kampichler C., Zoetebier D., Sierdsema H., van Turnhout C. 2020. Vogelrichtlijnrapportage 2013-2018 van Nederland – status en trends van soorten. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-technical report 172. 72.
- Ministerie van LNV. 2026. Natura 2000 Doelendocument 2026; vernieuwde landelijke doelen voor Natura 2000-habitattypen en -soorten. Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Den Haag.
- Ouwehand J., Leopold M.F. & Camphuysen C.J. 2004. A comparative study of the diet of guillemots *Uria aalge* and razorbills *Alca torda* killed during the Tricolor oil incident in the south-eastern North Sea in January 2003. *Atlantic Seabirds* (special issue) 6: 147-166.
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogel, wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- Vogel R.L., Bouwma I., Koese B., Kranenbarg J., La Haye M., Odé B., Sierdsema H., Sparrius L., Verburg P. & Zollinger R. 2013. Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn. Sovon-rapport 2013.015. Sovon, Nijmegen.
- Vogel R., Foppen R., van den Bremer L., van Turnhout C.A.M. & van Roomen M. 2021. Methodiek voor de bepaling van de staat van instandhouding van vogels. Sovon-rapport 2021/26. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Vogel R., Zoetebier D., van Winden E., Sierdsema H., Foppen R. & van den Bremer L. 2024. Geactualiseerd landelijk overzicht van vogelsoorten met concentraties van (inter)nationaal belang. Sovon-rapport 2024/13. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Geraadpleegde websites

- Royal Society for the Protection of Birds (RSPB). 2025. <https://www.rspb.org.uk/whats-happening/news/avian-flu-update-summer>. Geraadpleegd op 18/02/2025.
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2024. Bouwsteen Zeekoet niet-broedvogel. <https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/22035>. Geraadpleegd op 12/02/2025.